

veel tijd verloren gaan, die dan later thuis moet worden ingehaald.

Wanneer op school minder tijd verdaan werd met het „aanbrengen van begrippen”, zouden de leerlingen buiten school meer tijd vinden voor gymnastiek, zwemmen, dansen, muziek, sport, timmeren en meer dergelijke zaken, die er nog meer bij inschieten op de H. B. S. Niemand toch, of het moet een schoolmeester zijn, zal beweren, dat de kennis van de zoo net genoemde dingen van minder belang is dan die van de Punische oorlogen, of de kruisochten, of de kapen van Afrika, of de families der reptielen, om niet succes door het leven te komen. Een leerling, die een beetje serieuze werkt op de H. B. S., heeft bitter weinig gelegenheid voor zaken, die met de school geen direct verband houden. Na 6 of 7 lesuren (van 55 min.) op 4 dagen van de week volgt dan nog 2 uur huiswerk minstens, dat, vooral in „repetitietijden” zoo gemakkelijk 3 uur vraagt. Want de meeste kinderen hebben een neiging zooveel mogelijk te memoriseeren, ook, waar de leeraar dit niet bedoelt. En de leeraar overschat zoo licht het „belang” van zijn vak en onderschat vooral den tijd, dien de kinderen aan het opgegeven werk moeten besteden. Dit bemerkt men het beste, als men de leerlingen eens het huiswerk aan het begin of het eind van het lesuur laat maken. In een paar klassen doe ik dit dikwijls op Vrijdag, als ze toevallig veel huiswerk voor andere vakken hebben. Dit bereik ik er nu mee, dat er een zeker kwantum door alle leerlingen goed geleerd wordt; en graag behandel ik in ruil daarvoor een paar planten of dieren per jaar minder. Laat nu niemand zeggen, dat zoo iets alleen maar bij Nat. Historie mogelijk is; met wat goeden wil is bij elk vak wel zoo'n regeling te treffen, dat op de H. B. S. niet enkel „opgenomen”, maar ook „verwerkt” wordt. Wie de moeite neemt, de agenda van een der leerlingen in te zien, en eens na te rekenen, hoeveel tijd al het werk voor één avond kost, zal zelden tot de conclusie komen, dat voor een bepaalden avond *wenig* is opgegeven — wel het omgekeerde. Nu de mooie zomeravonden weer naderen, moesten de leerlingen daar meer van kunnen profiteeren, tot heil van hun gestel en lichaam. De schoolsche kennis, die zij minder opdoen, halen ze wel in, als ze na de school hun richting gekozen hebben, en daarin verder kunnen gaan. Waarom moet een meisje, dat letteren gaat studeren, zooveel wiskunde slikken, of een aanstaand ingenieur zooveel geschiedenis en aardrijkskunde? „Algemeene ontwikkeling” is een mooi woord, maar omvat gelukkig niet enkel school-wijsheid. Resumeerende, ben ik het met Mevr. Lugten—Reys wel eens, dat het huiswerk niet gemist kan worden, maar daartegenover staat, dat we het niet moeten overdrijven, en dat, als we enkelen hebben geloid op het pad, dat voert naar „den Tempel der Wetenschap”, waarvan Mevr. L. „het licht ziet gloren door de even openstaande deur” we ons ook eens moeten wenden tot de velen, die van de H. B. S. ineens het volle Leven ingaan, en daar

menschen zullen ontmoeten, die heel andere eischen stellen aan hun medemenschen dan wij, onderwijzers en leeraren.

W. H. WACHTER,

Rotterdam.

Leeraar H. B. S.

VROEG FRANS?

Met veel belangstelling las ik het artikeltje van Mevr. S. Lugten—Reys over 't Frans op de Lagere School.

Haar ontstemming over 't plan tot afschaffing steunt op goede gronden. En toch . . . heeft zij zich wel goed rekenschap gegeven van de woorden: „*We zijn nu eenmaal in een sfeer van luiheid en gemakzucht.*” Ik ben er van overtuigd, dat de geachte schrijfster niet zal kunnen en willen volhouden, dat hier *luiheid* en *gemakzucht* de oorzaak zijn van de tegenstand tegen 't vroege Frans. Ach, er is zooveel kinderleed geweest, en zal er blijven, als de toestand van nu voortduurt. Heeft mevr. R. wel eens gesproken met klasseonderwijzers, die de hoogste klas van de U. I. O.-school voor hun rekening hebben? Ik heb meermalen van deze *harde werkers* gehoord, dat het Frans een voortdurende bron van misère is voor onderwijzer en leerlingen.

En niettemin . . . mevr. R. heeft m. i. volkomen gelijk, als zij beweert, dat de spreekvaardigheid veel groter wordt, als er *vroeg* wordt begonnen met de vreemde taal, en dat de kinderen er van houden. Haar ervaringen met haar eigen kinderen zijn volstrekt niet alleenstaand. Onze ruim driejarige Herman lag nog gisteravond heel genoeglijk, in z'n ledikantje boven, zich zelf in slaap te zingen met het beneden zeer duidelijk verstaanbare lied: *Chantez, chantez, ma belle, Chantez, chantez toujours!* (van Gounod: dat hij meermalen van mij en mijn vrouw hoorde.

Jonge kinderen spreken heel graag vreemde talen na. En niemand minder dan de bekende kinderpsycholoog Claparède drukt ons op 't hart, met het spreken van een vreemde taal *zo vroeg mogelijk* te beginnen. Maar . . . geen thema's, die zooveel vragen van 't oordeel en 't nadenken; het spreken moet evenzo gaan, als een kind uit 'n dialectstreek de beschaafde omgangstaal leert gebruiken.

De *themanethode* moet onverbiddelijk van de lagere school verdwijnen! Maar het *spreken*, het van buiten leren van *versjes*, het *zingen* daarvan, en eenvoudige *lectuur* zal soms wel reeds vanaf het *eerste* leerjaar kunnen worden gegeven, zonder de misère voor de jeugd, en tot veel gemak van de leraren der middelbare school en 't gymnasium. Zij krijgen het kind op 'n leeftijd, dat de thema's met veel meer vrucht kunnen worden gemaakt.

Laten zij, die voor 't behoud van 't Frans op de lagere school zijn, in *die* richting werken. En mocht dat niet gelukken, laat mevr. R. (en anderen) haar kinderen dan niet op 9-jarigen leeftijd, maar nog veel jonger reeds, dagelijks spreekoefeningen door privaattlessen doen geven, natuurlijk 't liefst door 'n geboren Française.

Appingedam.

B. J. DOUWES.